

Kans op hybridisatie van edelhert en sikahert in Nederland?

Ellen van Norren, Zoogdierverseniging

Het sikahert (*Cervus nippon*) is sinds het eind van de 19de eeuw vanuit Oost-Azië in West- en Midden-Europa geïntroduceerd als parkhert. Later verwilderde het sikahert door ontsnappingen en vrijlatingen. Sikaherten kunnen hybridiseren met edelherten (*C. elaphus*), zowel in gevangenschap als in het wild. Dit kan een risico vormen voor inheemse edelherten in Nederland.

Kenmerken sikahert, edelhert en hybride

Bij hybridisatie gaat het vaak om een mannelijk sikahert en een vrouwelijk edelhert. De eerste generatie hybride nakomelingen hebben kenmerken van beide soorten. De vruchtbare nakomelingen kunnen echter met beide soorten verder kruisen. Deze kruisingen leveren een hybride dier op, dat lijkt op óf sika- óf edelhert. Zo'n teruggekruist dier is dus moeilijk als hybride te herkennen in het wild.

Sikaherten hebben vaak een vlekkenpatroon op hun vacht en een zwarte streep over de staart, die bij edelherten ontbreekt. Het sikahert is met een schouderhoogte van 70-100 cm veel kleiner dan een edelhert, en zit qua grootte tussen damhert (*Dama dama*) en ree (*Capreolus capreolus*) in. Behalve uiterlijke verschillen zijn er ook verschillen in gedrag. De bronst van sikaherten is gemiddeld een maand later dan van edelherten. Sikaherten burlen niet zoals edelherten maar produceren een soort schreeuw.

Sikaherten lijken met de roodbruine vacht op damherten, maar mannelijke dieren hebben een stangengewei in plaats van een schoffeltgewei zoals het damhert. Damherten en sikaherten hybridiseren niet. Vrouwelijke sikaherten zijn veel lastiger te onderscheiden van damherten. Een belangrijk verschil is dat sikaherten donkere poten hebben. Ook de staart verschilt. De staart van damherten is langer en het zwart bovenop is bij een sikahert breder. Een sikahert lijkt ook wat 'onvriendelijker' te kijken dan een damhert door een lichte V op het voorhoofd.

Kans op hybridisatie in Nederland?

Het sikahert komt in Europa vrij levend voor in onder andere Duitsland, Denemarken, Ierland, Frankrijk, Polen en het Verenigd Koninkrijk. In Nederland worden slechts zelden vrij levende sikaherten gemeld. De kans dat edelherten en sikaherten elkaar treffen in Nederland is dan ook klein, temeer omdat er slechts vier officiële leefgebieden met edelherten zijn (Veluwe, Oostvaardersplassen, Groene Woud en Weerterbos). In Nederland leven op dit moment wel enkele sikaherten in het Noordhollands Duinreservaat en de Kennemerduinen, ver van gebieden met edelherten. De beheerders hebben na een lange procedure toestemming gekregen om de dieren te schieten, maar het is nog niet duidelijk of dat met alle dieren is gelukt.

Edelhert. (Foto: Martin Harskamp)

Sikahert (Foto: Lilly M); links damhert (Foto: Marek Szczepanek)

Hoewel er in Nederland nog weinig sikaherten leven, bestaat er een kleine kans dat hybriden van sikahert en edelhert ongemerkt vanuit onze buurlanden Nederland bereiken. In België zijn de afgelopen vijf jaar op twaalf locaties sikaherten gemeld.

In Duitsland bevinden de dichtstbijzijnde populaties sikaherten zich ten oosten van Dortmund, op circa 100 km van de Nederlandse grens. Aangezien de populaties in Duitsland door de jacht onder controle worden gehouden, is kolonisatie door verspreiding van jongvolwassen sikaherten in de onmiddellijke toekomst niet te verwachten.

Het verzamelen en analyseren van DNA-monsters van edelherten die zo nu en dan opduiken in Twente, de Achterhoek en Limburg is belangrijk, om te bepalen of er hybriden van sikahert en edelhert vanuit Duitsland in Nederland terecht komen.

Verder lezen

Edelhert <https://www.verspreidingsatlas.nl/8496060>

Sikahert <https://www.verspreidingsatlas.nl/1024302>

